

Roks remissvar SOU 2020:2 Skärpta regler om utländska månggiften

Synpunkter från Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks, en feministisk och separatistisk organisation vars uppgift det är att synliggöra och motverka mäns och killars våld mot kvinnor, tjejer och barn. Vårt mål är att bidra till en förbättring av kvinnors och tjejers livsvillkor. Roks arbetar för att synliggöra sambanden mellan kön, makt och våld samt öka kunskapen och kompetensen i dessa frågor såväl inom som utom organisationen. För Roks innefattar mäns våld mot kvinnor och tjejer bland annat utsatthet för fysisk och psykisk misshandel, pornografi, prostitution, sexuellt våld, trakasserier, våld i hederns namn och surrogatmödraskap.

Roks ser att mäns våld kan drabba alla kvinnor och tjejer, men också att kvinnors och tjejers livsvillkor och livsrum kan variera beroende av etnicitet, social tillhörighet, ålder, sexualitet, funktionshinder och missbruk. Därför är det nödvändigt att belysa båda de erfarenheter som skiljer och de som förenar kvinnor och tjejer. Roks uppmärksammar att mäns våld mot kvinnor, tjejer och barn är ett systematiskt våld och ska därför ses som ett samhällsproblem. Kärnan i Roks verksamhet är stödet till lokala kvinno- och tjejjourer i deras utveckling och arbete för kvinnor, tjejer och barn som är utsatta för mäns våld.

Roks är en kvinnoseparatistisk organisation för att vi ser vikten av att kvinnor stöttar kvinnor. Roks är där för att ge kvinnan, tjejen och barnet en plats för att ta sig ur en relation där mannen använder våld. För att stötta och hjälpa henne krävs att vi påverkar reformer. Denna utredning handlar om månggifte.

Roks bedriver ett effektivt påverkansarbete för att motverka mäns våld mot kvinnor, tjejer och barn samt verkar för effektiva insatser för att främja kvinnofrid. Roks fokus är en del av detta arbete. Roks anser att det är sällan offret är i fokus och kommer därför kommentera denna utredning utifrån henne.

1. Roks synpunkter

1.1 Åtgärder mot utländska månggiften

- *Roks anser att månggifte kan vara diskriminerande för kvinnor.*
- *Roks ser positivt på åtgärder för att skärpa lagstiftningen gällande utländska månggiften.*

Roks instämmer i utredningens slutsats att månggiften innebär en syn på äktenskapet som är oförenlig med den princip om likabehandling av makar som svensk rätt bygger på och kraven

på jämställdhet. Roks jourer har i över 40 år träffat kvinnor som varit utsatta för diskriminering en del är de som levt i ett månggifte. Roks långa erfarenhet och kunskap visar på att det är svårt för kvinnor att ta sig ur ett månggifte. Roks instämmer därför med utredningens slutsats att äktenskap ska vara jämlika och båda makar ska ha samma förutsättningar att gifta sig som att skilja sig och att i annat fall ska det anses vara diskriminering. Roks delar även utredningens mening att det är kvinnor som utsätts i större utsträckning för diskriminering i denna form.

Roks välkomnar utredningens förslag att den osäkerhet som finns idag åtgärdas och att ett starkare skydd mot utländska månggiften här i landet säkerställs för att skydda kvinnor mot diskriminering.

1.2 Fullmaktsäktenskap

- *Roks delar utredningens uppfattning om bristande samtycke vid fullmaktsäktenskap.*
- *Roks ställer sig kritiska mot att inte ta bort anknytningskravet.*

Roks delar utredningens uppfattning att bristande samtycke lättare kan döljas om någon av parterna inte är närvarande vid en vigsel och att det finns en koppling mellan frågan om tvång och äktenskapsbalkens krav på parternas närvaro.

Roks delar inte utredningens slutsats att det skulle vara en alltför långtgående åtgärd att ta bort anknytningskravet. Det är särskilt i dessa fall mycket svårare att upptäcka att ett äktenskap ingåtts genom tvång då ingen av parterna vid tidpunkten för äktenskapets ingående hade anknytning till Sverige. På grund av sin karaktär finns det därför skäl att även fullmaktsäktenskap ska omfattas av vägrat erkännande.

1.3 Åklagares möjlighet att föra talan om tvångsupplösning

- *Roks ser positivt på ett förtydligande i åklagarens möjlighet att föra talan om tvångsupplösning.*
- *Roks ser dock att åtgärder, såsom stöd och skydd för kvinnor, bör införas.*

Roks erfarenhet och kunskap bygger på det våld och diskriminering som kvinnor, tjejer och barn varit utsatta för. Roks ser att månggifte är en del av den diskriminering mot kvinnor. Roks ser även svårigheter för kvinnor att ta sig ur ett månggifte. Roks välkomnar därför förslaget att en åklagare kan föra talan om tvångsupplösning så att hon inte behöver göra det själv. Roks delar även uppfattningen av att åklagarens beslut att väcka talan ska föregås av en intresseavvägning, varvid det får övervägas vilka negativa konsekvenser en framtvingad upplösning av kan få för de personer som berörs av upplösningen. Roks ser att detta främst rör sig om vilka konsekvenser det är för kvinnan och hur hon berörs av upplösningen. Detta för att, i enlighet med Istanbulkonventionen, alla åtgärder för att skydda kvinnor mot diskriminering ska utgå från henne.

Roks ser dock att kvinnor som blir en del av ett tvångsupplösning kan behöva stöd och hjälp. Roks ser därför att det införs ett riktat och anpassat stöd till dessa kvinnor vid dessa situationer.

1.4 Information om erkännande av utländska äktenskap i Sverige

- *Roks ser positivt på att ge Skatteverket i uppdrag att ta fram information.*
- *Roks ser att Skatteverket använder vår kunskap och erfarenhet.*

Idag finns som utredningen visar en möjlighet att informera berörda personer i samband med muntlig handläggning eller på annat sätt får kontakt gällande det enskilda ärendet. Roks anser att den information som ges idag är bristfällig och bygger på individuella handläggare istället för på ett systematiskt sätt få ut informationen. Roks ser positivt på att ge Skatteverket i uppdrag att ta fram information om utländska giftermål.

Roks ser även att den del av informationen omfattar information som är riktade till kvinnor som lever i utländska äktenskap som inte godtas i Sverige. Information som kan ge kvinnor information om hur de kan kontakta en kvinnojour eller en tjejjour för stöd och hjälp.

Författare till detta remissyttrande är Liselotte Falk och Adine Samadi som är båda styrelseledamöter för Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer (Roks). I den slutliga handläggningen har även Jenny Westerstrand deltagit.